

ובדברי אמת נדבק

מדבר שקר נרחק

בס"ד

מפתוז הלב מתוך אמונה לפרשת "משפטים" / מירב מגני

טהרת הלשון - מדבר שקר תרוק!

לא פעם שמעתם את אבא או אימא מבקשים מכם בקול תקיף: "התרחקו מהשקע! התרחקו מהכיריים הבוערות!" בדרך כלל אנו מתרחקים מסכנות. בפרשתנו מצווה התורה להתרחק מהשקר. קראו את הפסוק: **"מדבר שקר תרחק ונגי וצדיק אל תהרג כי לא אצדיק רשע" (שמות כ"ג ז')**

1. קראו את פירושו של רבי יששכר איילנבורג מחבר הספר "צידה לדרך" - ספר פירושי רש"י לתורה:

קשה לי, למה שינה הכתוב לומר האזהרה בלשון זה, מה שלא עשה כן בשום מקום? ונראה לי, משום שאין לך עבירה יותר תדירה ומצויה כמו דבר שקר, כדאיתא בבראשית רבה ע' ח': בשעה שבא הקב"ה לברוא את אדם הראשון נעשו מלאכי השרת כיתות כיתות, חסד אומר: "יברא!" ואמת אומר: "אל יברא, שכולו שקרים!" לפיכך צריך הכתוב לכתוב בלשון זו...

- הסבירו: מה קשה לרבי יששכר בעל ה'צידה לדרך'?
- מה התשובה שהוא נותן לקושי שהעלה?
- בעל ה'צידה לדרך' מביא בפירושו את המדרש בבראשית רבה כהוכחה לדבריו. מה אומרת ה'אמת' על האדם?

2. "תועבת ה' שפתי שקר" (משלי)

בעל ספר החינוך מתייחס אף הוא לשאלה מדוע התורה לא השתמשה בלשון "תרחק" באף מצוות לא תעשה אחרת, רק לגבי השקר. קראו את דבריו:

"כי השקר נתעב ונאלח בעיני הכול, אין דבר מאוס ממנו... ועל כן הזהירנו התורה להרחיק מן השקר הרבה כמו שכתוב 'מדבר שקר תרחק'".

- כתבו בלשונכם את תשובתו.

נסכם:

בעל ה _____ סובר שהתורה נקטה בלשון "תרחק" דווקא בעניין ה _____ כי השקר היא תכונה אנושית (כפי שאומרת מידת ה _____ במדרש) ומצויה מאד אצל האדם. בעל ה _____ סובר שהתורה נקטה בלשון "תרחק" דווקא בעניין השקר כי השקר היא מידה _____ ונתעבת עד מאד.

תרמילון: אמת / ספר החינוך / מאוסה / 'צידה לדרך' / שקר

ובדברי אמת נדבק

מדבר שקר נרחק

3. דוגמאות ל'איך מתרחקים מהשקר'?

קראו את המקורות הבאים מתוך דבריו של הרב ברוך זלמן מלמד וכתבו מתחת לכל מקור על מה נדרש מאיתנו להקפיד כדי להתרחק מהשקר:

אמרה תורה "תרחק" - הווי אומר: לא רק יש להימנע משקר גמור ומכוון, אלא יש להתרחק מדבר שקר לגמרי, דהיינו אפילו אינך אומר שקר ממש אלא אומר אמת, אבל אינך אומר אותה בשלמות, ועל-ידי כך אתה מטעה את השומע והוא מבין את הדברים לא כפי שהם באמת, על זה נאמר: "מדבר שקר תרחק."

להתרחק מהשקר זה אומר: _____

"ודובר אמת בלבבו" - על הנהגה כהנהגתו של רב ספרא, שהיה לו חפץ אחד למכור, ובא אדם אחד לפניו בשעה שהיה קורא קריאת-שמע, ואמר לו: "תן לי את החפץ בכך וכך דמים", ולא ענה מפני שהיה קורא קריאת שמע. סבר הקונה שרב ספרא שותק מפני שאינו רוצה למכור לו במחיר שהציע. הוסיף הקונה ואמר: "תן לי במחיר גבוה יותר, בכך וכך". לאחר שסיים רב ספרא את קריאת שמע, אמר לקונה: "אני מוכר לך את החפץ במחיר הראשון הנמוך שאתה אמרת, כי למחיר הזה היה בדעתי ליתנו לך בליבי, ולא אשנה את שהיה בליבי".

להתרחק מהשקר זה אומר: _____

נסכם:

להתרחק משקר משמעותו לומר את כל האמת ולא _____ אמת. לא לשנות את מה שהחלטתי ב_____

דבר תורה לשבת פרשת "משפטים":

מידת האמת נחשבת לאחת המידות החשובות ביותר באישיות האדם, ולעומתה השקר מהווה מידה מגונה ביותר. בעל ספר החינוך מסביר "כי השקר נתעב ונאלח בעיני הכול, אין דבר מאוס ממנו... ועל כן הזהירנו התורה להרחיק מן השקר הרבה כמו שכתוב 'מדבר שקר תרחק'". בהמשך הוא כותב שהתורה לא השתמשה בלשון "תרחק" באף מצוות לא תעשה אחרת, רק לגבי השקר, עקב המיאוס הרב שטמון בו. מעבר לכך, לשון זו מלמדת אותנו שיש להתרחק מכל אבק קל וגוון של שקר. בעל ה'צידה לדרך' מתייחס אף הוא לשינוי בסגנון התורה: "ונראה לי משום שאין לך עבירה יותר תדירה ומצויה כמו דבר שקר". כהוכחה לדבריו מביא את דברי המדרש שמלמד כי השקר הוא תכונה מצויה באדם ש'כולו שקרים' וכדי להתגבר על תכונה זו עלינו להתרחק מאד מהשקר. דוגמאות להתרחקות מהשקר הן לא לומר חצאי אמיתות ולהקפיד לקיים גם מה שהחלטנו בליבנו. יהי רצון שנזכה לשמור על טהרת לשוננו ולומר רק אמת.

ובדברי אמת נדבק

מדבר שקר נרחק

חידות וחידודים /

הרב הראל זילברנגל, רב בית הספר "מורשת מנחם" גבעת שמואל

מצווה בפרשה – שלושת 'הרגלים'

בפרשת השבוע מצווה התורה: "שלוש רגלים תחוג לי בשנה" (כ"ג, י"ד). המילה 'רגלים' פירושה: 'פעמים'. כלומר: עם ישראל חוגג לשמו של הקב"ה שלוש פעמים בהם הוא עולה לביתו של ה', לבית המקדש – מקום השראת השכינה. ואין אלו סתם ימי שמחה, אלא ימי הודיה לה' על הצלחת התבואה. כאשר האדם זוכה לקצור את התבואה ולקטוף את הפירות ראוי לברך את ה' שברך את מעשה ידיו.

מידה בפרשה – חמלה ורחמים

אנו מוצאים בפרשה סידרה של מצוות שנועדו לחזק בתוכנו את מידת הרחמים כלפי הזולת. בפרט כלפי אנשים בְּחֻבְרָה שנפשם מאוד רגישה: הגר, היתום, האלמנה והַעֲבִי. התורה מחנכת אותנו לשים לב לכל מיני אנשים הנמצאים ממש לידינו אך איננו שמים לב אליהם, משום שלנו יש חיים טובים. לכן מדגישה התורה כמה וכמה פעמים 'לא לַעֲנוֹת אותם' כלומר לא לגרום להם עינוי וצער אלא לחוס ולרחם עליהם.

שאלת אתגר מתוך

הפרשה:

1. באיזה פסוק בפרשה יש שלוש זוגות של מילים כפולות, כמו: 'מחה אמחה'?
2. איזו מילה מופיעה פעמיים ברציפות בפרשה? אין זו טעות! חפשו אותה!

מה חסר? השלימו מילים במקומות החסרים.

- א. "ואלה _____ אשר תשים לפניהם" (כ"א, א')
- ב. "וגר לא תונה... כי _____ הייתם בארץ" (כ"ב, כ').
- ג. "ואנשי _____ תהיון לי, ובשר בשדה _____ לא תאכלו" (כ"ב, ל').
- ד. "לא תהיה אחרי רבים" (כ"ג, ב').
- ה. "ששת _____ תעשה מעשיך, וביום _____ תשבות" (כ"ג, י"ב).
- ו. " _____ בשנה יראה כל זְכוּרָךְ אל פני האדון ה'" (כ"ג, י"ז)

בלשון הפרשה – כתבו את המשפטים הבאים בלשון הפרשה

- א. האדם הגורם לשרפה – חייב לשלם (כ"ב, ה')

- ב. אם תלוה כסף לעני, אל תלחץ עליו להחזיר את הכסף (כ"ב, כ"ד)

- ג. אסור לספר סיפורים שקריים (פרק כ"ג, א')

ובדברי אמת נדבק

מדבר שקר נרחק

מה נכון? כתבן נכון או לא נכון לגבי המשפטים הבאים

א. אדם שהורג בלי כוונה נענש לגלות לעיר מקלט - _____

ב. שור מועד הוא שור שנגח שלוש פעמים - _____

ג. שור תם הוא שור שנגח פעם אחת - _____

ד. התורה מפרטת שלושה סוגי שומרים - _____

ה. גנב ש'בא במחותרת' בא בגלוי לעיני כולם - _____

ו. ה'נשך' הוא כמו 'הריבית' – 'נושכת' את העני - _____

ז. שנת השמיטה היא השנה השישית - _____

מה הקשר?

מתחו קו בין שתי מילים

הקשורות אחת לשנייה

עבד	חג האסיף
ארבעה	חמס
סוכות	אבות נזיקין
שבועות	עני
שמיטה	חג האביב
שוחד	עברי
עד	חג הקציר
דל	שנה שביעית
פסח	לא תיקח